

Voorwoord

door **Richard Heinberg**

auteur van *The Party's Over*, *Powerdown*, *Peak Everything*,
The Oil Depletion Protocol en *Blackout*

Mijn eerste ontmoeting met het fenomeen transitie was in november 2006, toen Rob Hopkins me uitnodigde om een avondlezing te geven in Totnes in Devon. Ik wist dat dit een tamelijk klein stadje was, dus hoopte ik op een vijftigtal aanwezigen. In plaats daarvan zaten vierhonderd mensen opeengepakt in de grootste zaal die er te vinden was. Hetzelfde gebeurde een paar dagen later in Penzance in Cornwall, waar Jennifer Gray me uitnodigde om het startschot te geven voor Transitie-Penwith; en een paar maanden later opnieuw op een soortgelijk evenement in Stroud.

Er tekende zich duidelijk een patroon af. De mensen op deze evenementen waren niet zomaar nieuwsgierig; zij zaten te popelen om in hun gemeenschappen iets constructiefs te doen aan piekolie en klimaatverandering. Al snel was ik ervan overtuigd dat het Transitie-virus het meest opwindende ding in het Verenigd Koninkrijk was. Op 5 augustus 2007 had de BBC Radio Schotland een uitzending met als titel 'Towns Prepare for Peak Oil Point', die begon met de uitspraak van Rob dat de Transitie-inspanningen 'een van de meest dynamische en belangrijke sociale bewegingen van de 21e eeuw' zijn. Het vervolg van het radioprogramma leverde de bewijzen voor de juistheid van die uitspraak.

Veel Transitie-gegons is terug te voeren op Rob Hopkins zelf. Als permacultuurdocent geschoold in ecologische ontwerpprincipes, is hij van nature een intelligente, praktische, zachtaardige kerel, een ge-

zinsman met geen andere agenda dan het overleven van het ecosysteem (hij wil graag dat zijn kinderen op een fatsoenlijke planeet kunnen leven).

Het was in 2003, toen Rob les gaf in Kinsale in Ierland, dat hij voor het eerst hoorde over piekolie en wel direct van de belangrijkste deskundige in de wereld over dit onderwerp, oliegeoloog Colin Campbell. Na de informatie met zijn studenten verwerkt te hebben, werkte hij samen met hen het Kinsale *Energy Descent Plan* uit, dat later in het beleid van de gemeenteraad werd opgenomen. Het was het eerste strategische document in zijn soort op het vlak van gemeenschapsplanning. Gelijkaardige planningsprocessen voor energievermindering worden nu ook in andere dorpen en steden ondernomen (met inbegrip van Portland, Oregon en Oakland, Californië), en in tenminste één industriële staat (Zweden).

Rob besloot vervolgens een piekolieconferentie te organiseren in Kinsale in juni 2005 met als titel: *Fuelling the Future* en daar ontmoette ik hem voor het eerst. Na zijn verhuizing terug naar Engeland om af te studeren, besloot Rob het voorbereidingsproces op piekolie buiten het klaslokaal te brengen door begin 2006 met Transition Town Totnes te beginnen. Dat initiatief liep als een trein en groepen burgers in andere steden in het Verenigd Koninkrijk namen het snel over.

Waarom werkt het Transitie-fenomeen zo aanstekelijk? Terwijl er op meer dan honderd plaatsen

'Rob Hopkins is de Zachte Meester van de groene beweging en zijn actuele en enorm belangrijke boek bevat een frisse en krachtige aanpak die ons zal helpen in de transitie naar een materieel afgeslankte, maar innerlijk rijkere menselijke ervaring. Dit boek, vol betrouwbare, leesbare, uitgebreide deskundigheid en warm praktisch advies over hoe je, waar je ook bent, een Transitie-cultuur in werking kunt zetten, zal je stimuleren en je verbondenheid met je plaats, gemeenschap en het eenvoudige leven herstellen. Er bestaat geen betere oproep tot actie dan dit boek en geen betere gids voor de doe-het-zelf-schepping van een leefbare toekomst.' – *Dr Stephan Harding* coördinator van de Masteropleiding in Holistic Science aan het Schumacher College en auteur van *Animate Earth: Science, Intuition and Gaia*

'Rob Hopkins heeft tot nu toe het nauwkeurigst beschreven hoe we kunnen evolueren van de huidige chaos van grote en kleinere steden, die dodelijk voor de planeet en voor hun bewoners zijn, naar leefbare, nieuwe ecologisch duurzame stedelijke en landelijke systemen. Dit is meer dan een theoretische handleiding. Het boek is gebaseerd op het baanbrekende werk van zijn eigen team, waarin hele gemeenschappen worden betrokken in een transformerend proces, die de absolute noodzaak inzien het roer om te gooien en erin geslaagd zijn dit te doen. Het Transitiehandboek is een uitstekende gids voor hoe we moeten leven in een toekomstige wereld waar de grenzen van de natuur worden gerespecteerd, maar ook de wezenlijke troost en vreugde van gemeenschappen die bij elkaar komen in een groots gezamenlijk doel. Er bestaat geen belangrijker boek dan dit voor elke gemeenschap die verandering naar ecologische duurzaamheid zoekt.' – *Jerry Mander* oprichter/directeur van het International Forum on Globalization en auteur van *In the Absence of the Sacred*

in de wereld pogingen worden ondernomen om te gaan met de dreigende gevolgen van piekolie, is er onmiskenbaar iets anders aan Transition Towns – een gevoel van opwinding, perspectief en engagement. Misschien dat de gonzende uitstraling voor een deel terug te voeren is op het aanstekelijke optimisme van Rob zelf. Maar het is geen persoonlijkheidsverering, want Hopkins is de eerste om waar mogelijk anderen in de schijnwerpers te zetten en heeft het sturingsproces van de beweging zo ontworpen dat het meer ‘van onderuit’ dan ‘van bovenaf’ verloopt. Volgens mij is de beste verklaring voor dit fenomeen te vinden in het feit dat Rob een kopieerbare strategie heeft gevonden om de talenten, visies en goodwill van gewone mensen aan te spreken.

En hij heeft dit gedaan op een moment dat het buitengewoon hard nodig was.

Het valt gewoon op geen enkele manier te ontkennen dat wij mensen moeilijke tijden tegemoet gaan. Niet alleen zijn er bewijzen dat de wereldolieproductie zijn hoogste maximum ooit al bereikt heeft en aan zijn onvermijdelijke afname is begonnen, maar zijn ook voorspellingen voor gaswinningen in de Noordzee, Noord-Amerika en Rusland uiterst somber. Nieuwe studies naar wereldsteenkoolvoorraden tonen intussen aan dat een piek in de ontginning van steenkool binnen slechts vijftien jaar zou kunnen optreden, terwijl de productie van fosfaten (essentieel voor de landbouw) al naar beneden gaat, net zoals de wereldgraanproductie per persoon. Het wereldwijde klimaat is onstabiel geworden, het poolijs smelt sneller dan zelfs de meest grimmige wetenschappelijke studies voorspeld hadden, terwijl veel landen al te maken hebben met een tekort aan zoet water. En zo kunnen we nog een tijdje doorgaan: waar de 20e eeuw er een was van nooit vertoonde groei in bijna elk belangrijk opzicht (bevolking, energieverbruik, consumptieniveaus per persoon, enzovoort), zo belooft de huidige eeuw ge-

kenmerkt te worden door afnamen in bijna al deze zelfde categorieën, gepaard met catastrofale weersomstandigheden en verdrinkende kustlijnen.

Centraal in de transitie waarvoor Transitie-initiatieven zich inzetten, staat energie. Bijna alle groei in bevolking en consumptie – gepaard met technologische verandering – die zich in de 20e eeuw voordeed, kan toegeschreven worden aan een ongekende overvloed van goedkope energie, vooral van fossiele brandstoffen. Steenkool, olie en gas maakten de winning en omzetting van andere natuurlijke bronnen in steeds hogere versnelling mogelijk, hetgeen leidde tot het creëren van enorme rijkdom temidden van uitdijende cirkels van habitatvernietiging, vervuiling en klimaatchaos.

De uitputting van fossiele brandstoffen zou beschouwd kunnen worden als iets goeds, gezien de afschuwelijke milieukosten ten gevolge van het verbruik van deze brandstoffen. Maar onze afhankelijkheden als samenleving van olie, steenkool en gas betekenen een enorme collectieve kwetsbaarheid, aangezien er geen alternatieven beschikbaar zijn die hun diensten volledig kunnen vervangen. Wanneer dus fossiele brandstoffen afnemen, zullen we een eeuw zien van krimpende consumptieniveaus, waardoor de mondiale economie zou kunnen imploderen, wat de vooruitzichten op overleving van de komende generatie zal ondermijnen. Tenzij we op een proactieve manier afkicken van deze brandstoffen, zullen de maatschappelijke ondersteuningssystemen instorten juist op het moment dat het mondiale klimaat over zijn kantelmoment heen geduwd wordt, waarna er niets meer is wat mensen nog kunnen doen om de worst-case-scenario's af te wenden, met inbegrip van sterk stijgende zee-niveaus en vernietigde gewassen. Uitputting en klimaat vallen samen om een bewuste coöperatieve transitie, weg van fossiele brandstoffen, centraal te stellen in onze menselijke overlevingsstrategie voor de rest van de 21e eeuw.

In het algemeen zijn nationale overheden traag om deze noodzaak te begrijpen en ernaar te handelen, aangezien er te veel gevestigde belangen gemoeid zijn met het in stand houden van de status quo. Maar als de leiders van een land nauwelijks reageren op de grootste crisis waarmee de mensheid geconfronteerd wordt, wat kan een bezorgde burger dan doen?

Het voor de hand liggende antwoord is: handel lokaal. Dit is in de huidige situatie des te meer zinvol, aangezien economische herlokalisering een van de onvermijdelijke gevolgen zal zijn van het einde van de goedkope transportbrandstof. We moeten hoe dan ook meer van onze levensnoodzakelijkheden dichtbij produceren; waarom dus niet de onmiddellijk nabije gemeenschap maken tot de bron en de focus van onze hele energetische Transitiestrategie?

Rob Hopkins heeft dit allemaal in het Transitie-concept gestopt en er een formule van gemaakt waar elke gemeenschap enthousiast in kan stappen. Gebruikmakend van permacultuurprincipes, van de psychologie van sociale marketing en van inclusieve processen als ‘Open Space’, heeft hij een manier gevonden waarop mensen die zich zorgen maken over een milieucrisis zich blijvend kunnen engageren in een collectieve actie die uiteindelijk meer op een feestje lijkt dan op een betoging.

Dit boek is een handleiding om het in werkelijkheid om te zetten. Het is zoals Rob zelf – toegankelijk, helder en vlot. Als jouw stad nog geen Transitiestad is, dan heb je hier de leidraad om er een van te maken. Als je het geluk hebt om op een plek te wonen die al in transitie is, dan heb je waarschijnlijk mijn aanbeveling niet nodig; je hebt dan al door je eigen netwerk over dit boek gehoord.

Hoe dan ook, maak er wat van: we hebben weinig tijd en veel tot stand te brengen. En Rob Hopkins reikt ons een aantal onschatbare instrumenten aan om onze taak gemakkelijker en plezieriger te maken.

Richard Heinberg
Post Carbon Institute
Santa Rosa, Californië